

2019 – 6/7

HOLLANDS Maandblad



HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. 6/7 – 2019

eenenzestigste jaargang • nummer 859/860

juni/juli 2019

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Pieter Kranenborg – bROODKRUIMELS

Marc Tritsmans – Gedichten

Kim Schoof – ‘I’m down on my uppers.’ Over Connie Converse

Jan de Bas – Gedichten

L.H. Wiener – Brief aan Paul Léautaud

Aat Ceelen – Gedichten

Kees Verbeul – ‘s Nachts dromend, op de tast

Ilse Starkenburg – Gedichten

Rosan Hollak – De man en de oude vis

R.M. van Dijk – Gedichten

Tekeningen Babette Wagenvoort

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Deze maand moeten muzikliefhebbers een rampzalig verlies verwerken. *The New York Times* heeft laten weten dat de brand in Universal Studios in 2008 vijfhonderdduizend originele opnames van onder meer Tupac, Nirvana en Sister Rosetta Tharpe heeft vernietigd. Dat bericht is extra navrant omdat deze maand de Nederlandse stadionconcer-tagenda met Bon Jovi, Bryan Adams en Phil Collins lijkt op de favoriete compilatie-cd van een hockeyvader met gestagneerde smaakontwikkeling. Gelukkig kunnen muzikliefhebbers tegenwoordig hun verdriet eenvoudiger dan ooit smoren in digitale bibliotheken.

Hoewel lof voor een exponent van de digitalisering misstaat in *Hollands Maandblad*, is het misschien wel juist gepast om hier te verkondigen dat die ontembare kracht niet louter mens, maatschappij en kosmos ondermijnt. Zo is lastig te ontkennen dat met behulp van streamingdiensten die kunstgrasmat van Collins cum suis eenvoudig is los te steken om de grond bloot te leggen voor diepgravend onderzoek naar kwaliteitsmuziek. Musici staan nooit op zichzelf en bieden legio aanknopingspunten voor muzikale vondsten. Met Jacques Brel als startpunt kunnen luisteraars al speurend een verborgen bewondering ontdekken voor Congolese rock-rumba. (Tevens hebben streamingdiensten digitale piraten net zolang gekielhaald tot ze betaalden voor muziek, maar dat is een ander verhaal.)

Voorbehoud is nodig: muziek analyseren vanuit individueel perspectief resulteert in voor toehoorders onbegrijpelijke associaties, maar hopelijk omzeilt een breder uitgangspunt die valkuil, te weten: waarom is een digitale, sonische wereldreis raadzaam? Aangenomen dat luisteraars muziek gebruiken als medicijn tegen verdriet, als uitweg voor voorradige emoties, als opwekker van catharsis en katalysator van vreugde, lijkt

het logisch als eenieder zich harnast en bewapent met zoveel mogelijk uiteenlopende muziek tegen al wat een mens moet verduren. Toonkunst kan daarnaast hetzelfde voordeel als literatuur hebben: het kan inzage in andermans leefwereld geven, perspectieven vergroten en verbreedering stimuleren. Het digitale aanbod lijkt zich het beste te lenen voor al dat beoogde gezien haar omvang en diversiteit. Critici van streamingdiensten kunnen tegenwerpen dat hun suggesties, ontsproten aan algoritmen, blikvernaauwing bevorderen en vooroordelen bestendigen. Die kunnen inderdaad, indien klakkeloos opgevolgd, luisteraars een tunnel in sturen waar het muzikale eenheidssop van de wanden druipt. Maar als luisteraars zich laten koeioneren door een wiskundig rookgordijn, is wellicht hun gebrekkige autonomie de werkelijke boosdoener.

Tot slot, aangaande die Universal Studios-brand: enkele opnames werden tijdig gedigitaliseerd. Nu is *Hollands Maandblad* gezegend met een digitaal archief, maar eenmaal beschadigd is zulk materiaal niet te herstellen. Hoewel de roemruchte papieren editie van *Hollands Maandblad* nooit mag verdwijnen, is het dan ook zinnig te overwegen hoe digitaal en papier elkaar dermate kunnen versterken dat zelfs een vuurzee het eigenzinnigste tijdschrift van Nederland niet kan schaden (maar dat is een ander verhaal). – DG

bROODKRUIMELS

Pieter Kranenborg

Boven de urinoirs hingen schilderijtjes, gemaakt door de toilet dames. Was dit nu beter? dacht Jun, terwijl hij met een glimlach zijn ogen langs de rozige landschapjes liet gaan. Was dit nu beter dan wat hij deed, deze platte niksigheid?

Ach, dacht hij toen hij zijn gulp dichttriste en naar de wasbakken liep. De makers van de schilderijtjes waren waarschijnlijk heel trots dat hun creaties iedere dag door honderden mensen gezien werden, honderden zeikende mannen. En terwijl hij op de metropoortjes af liep, bedacht hij dat hij eigenlijk wel wat gemeen had met de schilderende schoonmaaksters. Veel van zijn werken hingen immers ook op plaatsen die stonken naar urine.

De metro bracht Jun naar Seodaemun, een van de plekken in de stad waar de trein bovengronds reed. Spoortunnels, treinbruggen, de binnen- en buitenkanten van de betonnen muren die het spoor scheidde van de straat: over de hele wereld waren deze grijze, rafelige plekken het canvas voor kunstenaars met capuchon.

Het was nog te licht toen hij uit de metro stapte. Het slechte zicht op de torens rond het centraal station onderstreepte de ernst van de smog. Voetgangers in lange, zwarte jassen droegen witte mondkapjes. In een smalle steeg zag Jun de vuurvliegjes van rokende zakenmannen.

Terwijl boven hem een ventilator hongert opwekkende barbecuegeuren uitblies, bestudeerde hij de straat. De overkant van de straat was wazig; door de smog zag hij met contactlenzen altijd minder goed. Hij pakte een mondkapje uit zijn jaszak en deed het om. Of het echt zin had, wist hij nooit zeker. Als hij op een dag niet kon stoppen met hoesten, was het wel duidelijk.

Wat het precies betekende, wist hij niet. Hoewel hij het altijd opschreef als een stelling, was het eerder een vraag, of een zoektocht zonder eind. Toen hij net begonnen was met studeren had hij liedjesschrijver willen worden, maar hij kon nooit genoeg materiaal bedenken om een lied mee te vullen. Een jaar geleden, overvallen door nostalgie, bladerde hij door zijn studieschriften en stuitte op de frase. Hij kon zich niet voorstellen dat een van zijn professoren het had gezegd. Dergelijke hoogdravende woorden klonken er niet tijdens zijn colleges bedrijfskunde.

Het waren vijf woorden en daarvoor was niet altijd plaats. Daarom zocht Jun naar grote vlakken waarop de letters zo dik mogelijk konden worden geschreven, met wilde kleuren en lange haken en staarten:

lees meer in het nieuwe nummer

Entiteit

Marc Tritsmans

Het begint al met die zichtbare buitenkant.
Om de maand blijken alle cellen van onze
opperhuid ongemerkt vervangen.

In de spiegel toont zich dus telkens iets
volkomen nieuws. Nog vreemder wordt het
als je weet dat ook onze bloedeigen neuronen

levenslang worden vernieuwd. Hoe houden
onze herinneringen nog steek? Hoe blijft
dat vloeibare ik zonder vaste kern toch

staande en gaande? Na een goeie acht jaar
blijkt de plaats van ons lichaam immers
zonder ons medeweten te zijn ingenomen

door een soort van dubbelganger. Slechts in
het diepst van onze hersenstam en in sommige
delen van ons kloppend hart blijven we blijikbaar

nog een beetje degene die we waren toen we
begonnen. Onvatbaar toch dat ik door mezelf en
door anderen meestal als dezelfde word herkend.

lees meer in het nieuwe nummer

‘I’m down on my uppers.’ Over Connie Converse

Kim Schoof

In onze woonkamer, waar een tafel staat en onze boekenkast, vind je ook een oude platenspeler waarvan het originele greepje is afgebroken – je moet hem aan- en uitdoen met een schroef. Mijn schoonvader, van wie de platenspeler is geweest, heeft hem opgeknapt en aangesloten op een analoge versterker. Ik ben geen groot muzikkenner en weet weinig van de techniek waarmee je opnames afspeelt – ik weet dus niet hoe onnozel het klinkt als ik zeg dat, wanneer je in onze woonkamer een plaatje draait, het lijkt alsof de artiest in de kamer staat. Zeker als je aan tafel zit met je rug naar de geluidsinstallatie, kun je de aanwezigheid van een zanger met gitaar goed inbeelden. Zo’n ervaring van aanwezigheid heeft, door de persoonlijke gerichtheid en aandacht die ze suggereert, iets heel emotioneels. Met name op maandagavond, wanneer mijn liefde de deur uit is om tijd door te brengen met vrienden, heb ik meer dan eens aan tafel zitten grienen.

De laatste maanden draai ik steeds dezelfde plaat. De muziek erop laat zich niet zomaar plaatsen en de artiest is nooit bekend geweest. Het is haar nooit gelukt haar muziek uit te brengen; dat hebben anderen, pas vijfendertig jaar na haar verdwijning, voor haar gedaan.

In 1974, vlak voor haar vijftigste verjaardag, stapt Elizabeth ‘Connie’ Converse met haar spullen in haar Volkswagen Kever, waarna niemand haar ooit nog ziet. Voor haar verdwijning woont ze in Ann Arbor, een stad zo groot als Dordrecht, gelegen in Michigan in het Amerikaanse Midden-Westen. Ze is daar betrokken bij verschillende vrouwen- en vredesbewegingen en vanaf 1960 werkt ze voor *Journal of Conflict Re-*

solution; eerst als secretaresse, later als schrijvend redactielid. Onder haar collega's groeiden gestaag de zorgen over haar depressieve gemoed, dat haar het werken uiteindelijk onmogelijk maakt, ware het niet dat het kantoor van *Journal of Conflict Resolution* plots naar Connecticut moest verhuizen: ze moest haar baan hoe dan ook opzeggen. Na twee vakanties met een therapeutische insteek maar averechts effect, schrijft Converse een reeks afscheidsbrieven aan haar vrienden en familie, en verdwijnt.

Converse, afkomstig uit een bescheiden, godsdienstig gezin uit een kleine stad in de noordelijke staat New Hampshire, bracht de late jaren veertig en jaren vijftig van de vorige eeuw door in New York. Vanwege uitzonderlijk goede schoolprestaties mocht ze zich op een beurs in de *liberal arts* gaan bekwamen, aan het instituut waar ook haar moeder en grootmoeder opleidingen hadden gevolgd. Maar na twee jaar op het instituut besloot Converse, die als basisschoolleerling met een gedicht over Abraham Lincoln de krant had gehaald, muurschilderingen maakte in haar kamer en graag optrad voor haar broer, haar opleiding te verruilen voor een wankel New Yorks artiestenbestaan – tot verdriet van haar ouders.

lees meer in het nieuwe nummer

Brief aan Paul Léautaud

L.H. Wiener

Geachte heer Léautaud,

Volgens nogal wat schrijvers en critici levert autobiografisch werk geen goede literatuur op, omdat het geen recht zou doen aan de verbeelding van de lezer. Wat een domme en hautaine misvatting, zoals u en ik weten! ‘Echt gebeurd is geen excuus,’ volgens Gerard Reve (vroeger een bekend Nederlands auteur) maar ‘niet echt gebeurd’ is evenmin een excuus. Literaire waarachtigheid onttrekt zich aan zowel feit als fictie.

Als er geen autobiografische literatuur bestond, zou ik nooit zo vaak aan u hebben moeten denken als nu en ik wil u wel bekennen dat een van de redenen waarom Antje Noordwest en ik eind november 2018 een paar dagen naar Parijs gingen, voortkwam uit de wens eens een blik te werpen in uw vroegere werkkamer aan de Rue de Condé, om u op die historische plaats, over tijd en ruimte heen, een welgemeend saluut te brengen.

Wij hadden onze intrek genomen in een appartement in het 9^e arrondissement, niet ver van het metrostation Cadet. Bij aankomst aldaar vloog een ingelijste mededeling aan de muur mij onverhoeds en onaangenaam aan. Hij luidde: *Home is where cat is* – een tamelijk gebrekkige formulering, die er desondanks niet om loog. In het gehele gebouw van vier verdiepingen, zonder lift (gelukkig had ik mijn stok bij me), heb ik overigens geen kat gezien.

Na een eerder gemaakte afspraak werden wij door een behulpzame secretaresse rondgeleid in de burelen van de Mercure de France, nadat we onderweg in de Rue Descartes even voor het huis hadden gestaan waar niet alleen Ernest Hemingway heeft gewoond (1921-1925), zoals bleek uit een plaquette aan de gevel, maar waarin tevens Paul Verlaine

stierf. Het huis ligt nog steeds in een artistiek aandoende buurt met een aaneenschakeling van cafeetjes en eethuisjes, een uitgesproken studentenwijk ook, op de grens van het Jardin du Luxembourg, waar u door de jaren heen naar eigen schatting meer dan driehonderd katten heeft gevonden en vandaar heeft meegenomen naar uw huis in Fontenay-aux-Roses, een voorstadsje op negen kilometer afstand van het Parc, om ze te behoeden voor de gemeentelijke kattenvangers van Parijs en de afdeling vivisectie aldaar, onder het bewind van ‘die boosaardige professor Gley’. Waar u Guernette vandaan heeft gehaald, de wijfjesaap, in de Nederlandse vertaling ook wel aangeduid met het rare woord ‘apin’, heb ik in uw werk niet kunnen vinden, maar om haar gaat het hier nu niet, evenmin als om Berbette of de andere honden.

Wat triest van uw lievelingskat Chinois! Ik kan mij goed voorstellen wat u gevoeld moet hebben toen hij op 10 juni 1949 niet meer thuiskwam. Een of twee dagen wegblijven zou u niet direct verontrust hebben, schrijft u, maar na elf dagen begon u het ergste te vrezen.

U had dit katertje, dat bij u thuis werd geboren, Le Chinois genoemd, omdat het zulke leuke spleetoogjes had. (Vreemd dat Minette, zijn moeder, slechts één jong ter wereld bracht.) Chinois werd uw favoriet.

lees meer in het nieuwe nummer

's Nachts dromend, op de tast

Kees Verheul

– I –

De laatste tijd droom ik minder over mensen dan over steden. In die dromen komen wel mensen voor, maar de architectuur die hen omringt, houdt mij sterker bezig en blijft na het ontwaken langer hangen. De plaatsen waarvan ik droom zijn bijna allemaal historische hoofdsteden die bekendstaan als mooi en die ik alleen of met mijn achtereenvolgens samenwonende vriend, geregistreerd partner en echtgenoot uit intuïtieve voorliefde heb gekozen als woon- dan wel verblijfplaats voor soms een week, soms maanden, oplopend tot het maximum van vijfendertig jaar Rome. Maar vijfendertig jaar Rome of tweemaal een taal cursus van een maand in Praag: ik ontdek geen steekhoudend verband tussen de duur van mijn verblijven of hun chronologie en de frequentie van mijn nachtelijke avonturen. Waarom heb ik bijvoorbeeld over Scheveningen, waar we alweer zo'n twintig jaar wonen, maar driemaal gedroomd? En over de karakterloze fabrieksstad waar we allebei werden geboren en op ons zeventiende of achttiende met een zucht van verlichting vertrokken, sindsdien minimaal elke maand? En waarom het allermeeest over Leningrad?

Stadsdromen. Als puber heb ik Freuds *Die Traumdeutung* doorgeploegd en later te hooi en te gras theorieën opgepikt uit lichtere lectuur. Van soms een populairwetenschappelijk krantenartikel tot het naar mijn smaak absolute hoogtepunt in dit opzicht, de *Sonnik*, een oud Russisch volksboek waar je het antwoord kunt zoeken op vragen als: wat is de diepere betekenis van dromen over aardappels? Of: wat vertelt een droom voorafgaand aan het feest van de Heilige Nicolaas van Myra over de raadzaamheid van je aanstaande verloving? Maar over

stedenbouw, architectuur? Voor zover ik mij kan herinneren, in al het bovengenoemde geen woord.

De duiding die ik voor mezelf heb bedacht bij gebrek aan beter, is een bijproduct van het manisch verzamelen van stadsplattegronden. Gebogen over de kaart van Sint-Petersburg trof mij een keer de overeenkomst van het geheel van de weergegeven straten, pleinen en rivieren met een lengtedoorsnede van het menselijk lichaam. De Newa zou een orgaan kunnen zijn (luchtpijp? slokdarm?) dat naar boven loopt vanuit je borstkas en zich in je hoofd vertakt tot respectievelijk (van laag tot hoog) mond, neus, ogen en oren. De traditionele machtscentra van de stad: het Winterpaleis, de Petrus-en-Paulusvesting met haar arrestancellen, de Admiraliteit, Senaat enzovoort, liggen anatomisch exact in de overgang tussen aan de ene kant je atlas als hoogtepunt van je ruggengraat en aan de andere kant je brein (met als equivalent in oud-Petersburg: de Handelsbeurs, Universiteit en Kunstacademie).

Mutatis mutandis bleek voor Rome, Moskou, Amsterdam en mijn overige favorieten iets soortgelijks op te gaan. En dat hoeft u niet te verbazen. Het voor onze voorouders wellicht prikkelende besef van een samenhang tussen stedenbouw en anatomie, is voor iemand met een beetje taalgevoel inmiddels zo vanzelfsprekend geworden, dat metaforen als ‘verkeersaders’, ‘de longen van de stad’, of ‘het kloppende hart van de stad’ alleen nog het effect hebben van een weemakend reisfolclercliché.

lees meer in het nieuwe nummer

De man en de oude vis

Rosan Hollak

‘Dag vis... ik had een vraagje. Als ik u stoor, moet u het zeggen, hoor. Ik kan me voorstellen dat u niet van onaangekondigd bezoek houdt – niet voor niets leeft u honderden meters onder water...’ De vis, die eruitzag als een verroest slagschip, draaide loom een halve vinslag en staarde met bolle ogen naar de bezoeker. De vissenlippen weken en gaven een luchtbel prijs. ‘Of beter gezegd: een vraag. Het ligt namelijk niet zo eenvoudig. De kwestie is deze... weet *u* misschien wie *ik* ben?’

De man wachtte maar het bleef doodstil, daar in het pikkedonker, op de bodem van de zee. Alleen een diepzeehengelvis schoot zenuwachtig voorbij, een handtas bungelend aan haar lichtgevende hoofdtentakel, duidelijk te laat voor een afspraak.

‘Ik begrijp het. Dit is geen eenvoudige vraag,’ ging de man verder. ‘Neemt u dan ook gerust de tijd...’ Voorzichtig plukte de man een oude stoel van onder een stuk afgestorven koraalrif, waarna hij ging zitten, onrustig balancerend op de onderstroom. Hij schraapte zijn keel, een rij luchtballen borrelde omhoog, een zilverkleurig parelsnoer opstijgend door de duisternis. ‘Ik weet dat het best uitzonderlijk is om zo diep af te dalen, en dan ook onverwachts te komen met zo’n grote vraag, maar toch... ik vraag het omdat ik – *deep down* – al lang met een onbestemd gevoel rondloop.’

De vis zwaaide loom met zijn eeuwenoude staart, onzeker schoof de man zijn stoel nog iets naar voren. ‘Kijk, ooit ben ik uit het water geklommen, heb ergens onderweg mijn vinnen en staart verloren, ben wat rond gaan kruipen, en toen dat wel aardig ging, ben ik op twee benen gaan staan... Niet veel later begon ik met modder en leem te klooiën en bouwde ik een hutje. Ik leerde een bizon de keel af te snijden, het land om te ploegen, ik blies glas, maakte stoelen en tafels en toen ging het

ineens in een stroomversnelling. Ik produceerde auto's en scheermesjes, grasmaaiers, theedoeken, fietsen, stickers, ontharingscrème, Tupperware, drones, e-tickets, noem maar op... En tussendoor timmerde ik een bootje waarmee ik terug de zee op voer. Niet om van daaruit weer naar beneden te duiken, welnee, ik pakte mijn hengel uit het pakpapier, deed aas op een haakje en liet dat aan een lijn de diepte in zakken. Vervolgens wachtte ik terwijl de zon mijn schouders rood brandde en de meeuwen klaagden.

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

JAN DE BAS (1964) – Historicus en dichter. Publiceerde o.m. de bundels *Hollandse luchten* (2008) en *Mooiweerbericht* (2014). In 2017 verscheen de nieuwe dichtbundel *In de mediterende dierentuin*.

AAT CEELEN (1950) – Acteur, regisseur en schrijver. Publiceerde drie verhalenbundels en zes romans, waaronder *King, een komedie* (2010) en *Het heerlijk avondje* (2012).

RENSKE MARIKE VAN DIJK (1995) – Schrijft poëzie, muziek, toneelstukken en filmscenario's. Studeert Writing for Performance aan de HKU. Maakt in deze *Hollands Maandblad* haar literaire debuut.

ROSAN HOLLAK (1971) – Journalist, schrijver, fotograaf. Schreef proza voor *Bunker Hill*, *Tirade*, *Revisor* en *Terras*. Tweemaal genomineerd voor De Brandende Pen (jaarlijks prijs voor beste korte Nederlandse verhaal). Debuteerde met de mozaïekroman *Scherptediepte* (2012). Recentste boek is *Ik blijf nog even kletsen* (2015).

PIETER KRANENBORG (1994) – Schrijver en hostelreceptionist. Ontving in 2016 de *Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs* (proza). In 2017 debuteerde hij met de verhalenbundel *Astronaut*.

KIM SCHOOF (1992) – Promovendus in de letterkunde aan de Open Universiteit, redacteur van *de Nederlandse Boekengids* en recensent voor *Het Parool*.

ILSE STARKENBURG (1963) – Dichter en schrijver. Publiceerde o.m. *De blinde vlek op de kaart* (1998), *In plaats van alleen* (2003) en *Gekraakt klooster* (2007). In 2017 verscheen de bundel *De boom valt op mij*. Onlangs ver-

scheen *La Muchacha Tras El Cristal* (2019), een naar het Spaans vertaalde anthologie van haar werk.

MARC TRITSMANS (1959) – Publiceerde talrijke dichtbundels, waaronder *Studie van de schaduw* (2010 (Herman de Coninckprijs 2011), *Aanrakingen* (2015) en *Het zingen van de wereld* (2017). Die laatste bundel is door Daniel Hugo naar het Afrikaans vertaald en verschijnt in augustus 2019 in Zuid-Afrika als *Die singende wêreld*.

KEES VERHEUL (1940) – Slavist en schrijver. Gaf colleges Russische literatuur. Naast essays publiceerde hij verhalend proza. Van de romanserie *De Tutcheffs* verschenen tot nu toe twee delen (1992; 2006). Vertaalde o.a. poëzie van Osip Mandelstam, Brodski en Platonovs novelle *De Bouwput*.

BABETTE WAGENVOORT (1970) – Beeldend kunstenaar en illustrator. Tekent sinds 2005 voor *Hollands Maandblad*. In 2019 verschenen de tekeningen ‘Een avond bij de vrouwenvereniging’ met tekst van Lokien de Bie www.babettewagenvoort.com - www.devrouwenvereniging.nl.

L.H. WIENER (1945) – Debuteerde in 1967 met de verhalenbundel *Seizoenarbeid*, door de rechter wegens smaad verboden. Ontving in 2003 de F. Bordewijkprijs voor zijn roman *Nestor*. Werd in 2006 genomineerd voor de shortlist van de Libris literatuurprijs met de roman *De verering van Quirina T*. Schreef vijftien boeken. In 2015 verschenen zijn verzamelde verhalen en in 2017 het brievenboek *Fallen leaves*.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: David Garvelink

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Mark Boog

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • Postbus 59.752 • 1040 LG Amsterdam •
Tél. 020-6175955 • info@hollandsmaandblad.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgever: Stichting Hollands Maandblad, p/a Bilderdijkkade 63-b • 1053 VJ Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 84,50 •

Proefabonnement (3 nummers) € 24,50 Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling via www.hollandsmaandblad.nl dan wel per mail: HollandsMaandblad@spabonneservice.nl